

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

USING GOOD GOVERNANCE IN ADMINISTRATION OF SCHOOLS ADMINISTRATORS

UNDER THE OFFICE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 27

20

อรรถพร สุนทรพงศ์*

ดร.ฉันทยาภรณ์ นวลสิงห์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ t-test (Independent) F-test (One-way ANOVA) และ Content Analysis และการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3.1 ปัญหาพบว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านงบประมาณอย่างชัดเจน ไม่มีการวางแผนด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา ใช้กฎหมายเพื่อกดขี่เข้มแข็งผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่พิจารณาความดีความชอบจากผลปฏิบัติงานจริง ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจ และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านงบประมาณอย่างชัดเจน วางแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา พิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรม และสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research are to study the level of good governance in the administration of schools by administrators under the office of secondary educational service area 27, and to compare the levels of good governance in the administration of school administrators under the office of secondary educational service area 27. The schools will be classified by size and position of the place of education, and to study the problems and make suggestions for improvement in the implementation of using good governance in administration of school administrators under the office of secondary educational service area 27. The sample size used for the research consisted of 340 persons of schools under the office of secondary educational service area 27. The research instrument was a rating scale questionnaire. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent) F-test and Content analysis and descriptive lecture.

The research findings were as follows :

1. The overall level of good governance in the administration of school administrators under the office of secondary educational service area 27 was at a high level.
2. The use of good governance in administration of school administrators under the office of secondary educational service area 27, by positioning the aspect and significantly different level .01. Classified by school size was found that the statistical significant level .01.
3. The problems and suggestions in good governance in administration of school administrators under the office of secondary educational service area 27 were

3.1 The problems of school administration , such as a lack of knowledge and understanding about the rules, protocol, and budget clearly, no plan budget, school administrators refused to listen to the opinions of teachers in schools, using the law to oppress people with differing opinions, do not consider the merits of the actual work, parents do not cooperate in the planning practice of schools.

3.2 The suggestion of school administration were school should build an understanding and increase knowledge about the rules, protocol, and budget clearly, budget planning system, listen to the opinions of the people in the school, considering the merit with justice and support for parents, community participation in the planning practice of schools.

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เกิดขึ้นอย่างมั่นคงและสามารถดำรงอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทั้งวิกฤติเศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม การทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นความรับผิดชอบของภาคราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำที่มีความจำเป็นจะต้องสร้างความตื่นตัวและรับผิดชอบต่อสังคมตลอดจนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้นจำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่าง ๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้นและสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศโดยให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการให้เกิดผลประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกันพัฒนาศักยภาพคนในทุกมิติทั้งด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นธรรมมุ่งพัฒนาบนฐานความหลากหลายเพื่อคงความอุดมสมบูรณ์เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศและเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของคนไทยให้มีความสุขอย่างยั่งยืนขณะเดียวกันจำเป็นต้องเสริมสร้างระบบโครงสร้างกลไกและกระบวนการบริหารพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลโดยบูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและทุกระดับในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุลเป็นธรรมและยั่งยืนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้น มีการกล่าวถึงในหลายระดับ เริ่มจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 เกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และเน้นเรื่องจริยธรรมและคุณธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2550 : 22)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559 : 7) ได้กำหนดการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการประเทศให้มีความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรทุกระดับโดยพัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่มที่ผ่านมาประชาชนมีส่วนร่วมในระดับที่ค่อนข้างน้อยจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสสังคมโลกส่งผลให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งแนวคิดตลอดจนแนวทางในการจัดการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลในชาติจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาในส่วนการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐแบ่งเป็น 3 ระดับคือระดับชาติระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาเพื่อเป็นการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษามากที่สุดรวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาทุกแห่ง

หลักธรรมาภิบาลถือเป็นหลักการบริหารงานที่สำคัญและจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่ง ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างต่อเนื่องและจริงจังแล้วย่อมจะเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษาแต่ในสภาพของความเป็นจริงโดยเฉพาะในยุคของโลกาภิวัตน์ที่มีข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนที่เน้นวัฒนธรรมมากกว่าคุณธรรมก็ย่อมจะทำให้ผู้บริหารของบางสถานศึกษาเปลี่ยนไป ตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่ยึดวัตถุมากกว่าจิตใจย่อมจะเกิดการบกพร่องในหน้าที่หรือเกิดปัญหาในการบริหารสถานศึกษาก่อให้เกิดผลกระทบแก่เด็กและเยาวชนในอันที่จะพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องร่วมคิดร่วมทำและมีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญ

ให้กับสถานศึกษาของตนเอง ตลอดจนการขับเคลื่อนสถานศึกษาอย่างมีวิสัยทัศน์ เน้นการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้เกิดผลดีต่อการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลของการบริหารงานในสถานศึกษาโดยที่ทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคิดการทำการวางแผนในการพัฒนาตลอดจนการตรวจสอบการทำงานของคนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การดำเนินในการบริหารงานสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในภาระงาน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไปการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลจึงจะเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวโน้มสภาพปัญหาและความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาและเป็นหลักประกันความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษาทั้งนี้เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีเป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งมวล (ธีระ รุญเจริญ.2550 : 22-24)

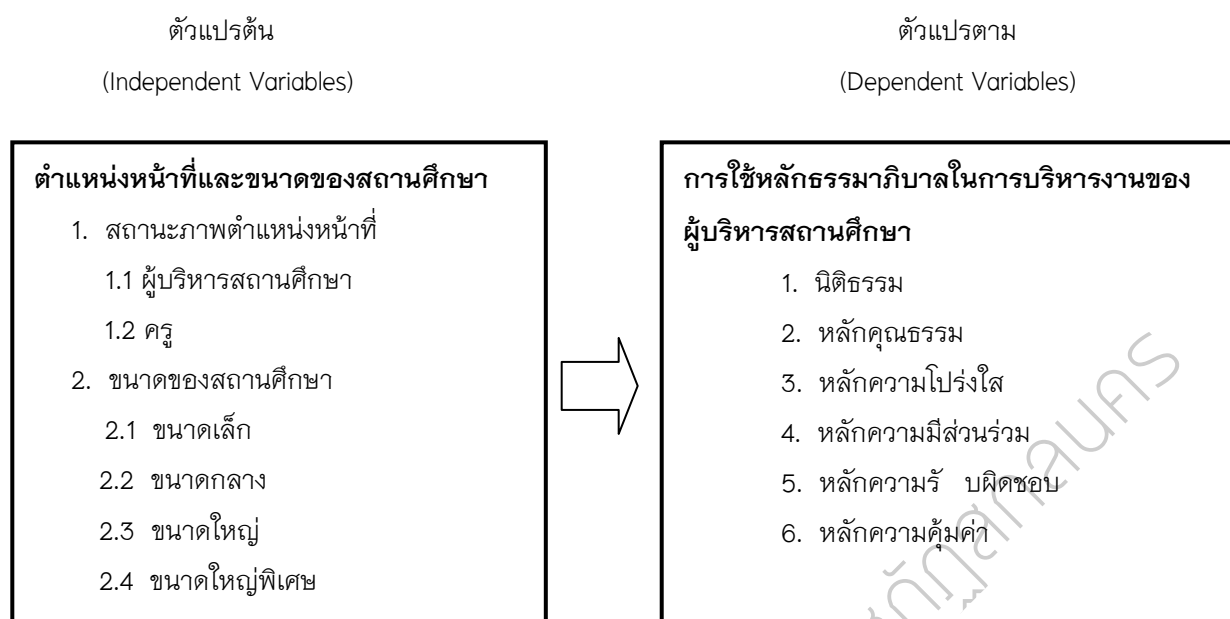
ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อศึกษาว่าสถานศึกษาได้ใช้หลักหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาหรือไม่อย่างไรและเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาในด้านการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักแนวทางตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักคือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารและมีความเหมาะสมกับความต้องการ ของสถานศึกษาตนเองและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสืบไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดการใช้หลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26-27) ทั้ง 6 ด้าน เพราะว่าเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 2,879 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 171 คน ครู จำนวน 2,708 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610 ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 34-35) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน ครู จำนวน 320 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษาแล้วนำรายชื่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูแต่ละสถานศึกษาที่ได้รับเลือกมาสุ่ม โดยผู้บริหารสถานศึกษาสุ่มแบบเจาะจง และครูใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากจนครบ 340 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานะภาพตำแหน่งหน้าที่ ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา มาใช้ในการวิจัยใน 6 หลัก

ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามวิธีการของ Likert's Scale จำนวน 65 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 หลัก ที่ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
2. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ใช้เป็นหน่วยของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย
3. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจำนวน 340 ชุด ทางไปรษณีย์ไปยังสถานศึกษาที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบเสร็จนำแบบสอบถามใส่ซองเปล่าที่ติดแสตมป์และจำหน่ายซองถึงผู้วิจัยไว้แล้วนำส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน และรับผิดชอบแบบสอบถามด้วยตนเองในกรณีที่แบบสอบถามไม่ครบ
4. ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามที่ได้รับทางไปรษณีย์มาตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง
5. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเตรียมข้อคำถามและนัดหมายผู้บริหารตามวันเวลาที่กำหนด และทำการสัมภาษณ์โดยอัดเครื่องบันทึกเสียง แล้วนำมาข้อมูลมาสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามรายละเอียด ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดให้และลงรหัสตัวแปรเพื่อเตรียมลงในแฟ้มบันทึก เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ
3. นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้
 - 3.1 ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
 - 3.2 ตอนที่ 2 วิเคราะห์การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2553 : 144)
 - 3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สถานภาพตำแหน่งใช้สถิติ t-test (Independent) และขนาดสถานศึกษาใช้สถิติ F-test (One Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ของวิธีการของ Scheffe'
 - 3.4 ส่วนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดเรียงหมวดหมู่ และการเขียนเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความรับผิดชอบ รองลงมาคือ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หลักความมีส่วนร่วม
2. เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
 - 2.1 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 2.2 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1 ปัญหาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

3.1.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้กฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเท่าเทียมกันแต่ครูในสถานศึกษาขาดความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนบริหารการใช้งบประมาณไม่ถูกต้องตามระเบียบ การดำเนินงานไม่เป็นระบบ ไม่มีขั้นตอน ขาดความชัดเจน ครูในสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านงบประมาณอย่างชัดเจน ไม่มีการวางแผนด้านงบประมาณ สถานศึกษาได้รับอัตราค่าตอบแทนการเลื่อนขั้นเงินเดือนมีจำกัด ทำให้ครูที่ปฏิบัติงานดีแต่ไม่ได้รับการพิจารณาความดี ความชอบ และอาจมีผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนให้ความสำคัญกับครูในสถานศึกษาไม่เท่าเทียมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตัวต่อครูในสถานศึกษาไม่เท่าเทียมกัน การพิจารณาความดีความชอบไม่คำนึงถึงการปฏิบัติงานเป็นหลัก

3.1.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา ใช้กฎหมายเพื่อกดขี่ข่มเหงผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่พิจารณาความดีความชอบจากผลปฏิบัติงานจริง ผู้บริหารไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางส่วนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป ขาดความเสียสละการทำงานเพื่อส่วนรวม ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นการใช้เทคโนโลยีมากเกินไป ทำให้ครูขาดคุณธรรม จริยธรรม สถานศึกษาขาดงบประมาณในการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับครู และนักเรียน และครูในสถานศึกษาบางส่วนไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมอบรมคุณธรรม จริยธรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น

3.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนบริหารการใช้งบประมาณไม่ถูกต้องตามระเบียบ การดำเนินงานไม่เป็นระบบ ไม่มีขั้นตอน ขาดความชัดเจน ครูในสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านงบประมาณอย่างชัดเจน ไม่มีการวางแผนด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนไม่ควบคุมกำกับ ติดตาม นิเทศ การทำงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่การเงินและการบัญชีของสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ การเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาท่อนี้ผูกพันเจ้าหน้าที่พัสดุและการเงินเปลี่ยนมีการโยกย้ายบ่อย ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง และไม่เข้าใจภาระงานของตนเอง สถานศึกษาขนาดเล็กผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลงานของครูด้วยตนเองแต่ครูในสถานศึกษาไม่ยอมรับ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่นำผลจากการประเมินของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งประเมินการเลื่อนขั้นเงินเดือน ผู้บริหารสถานศึกษาเอาความคิดเห็นในการประเมิน ไม่มีความโปร่งใส เกิดความแตกแยกไม่มีความสามัคคีในหมู่คณะ

3.1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เนื่องจากผู้ปกครอง ชุมชนไม่เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนที่มีต่อสถานศึกษา สถานศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาไม่จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นภูมิปัญญาสากลมากกว่าภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ชอบตัดสินใจด้วยตนเอง ครูบางส่วนใช้คำสั่งในการมอบหมายการทำงาน ทำให้การทำงานต้องขึ้นอยู่กับการสั่งงาน ไม่ได้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน และ

มีการแบ่งฝ่ายแบ่งพวกในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถนำบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน ขาดการประสานงานที่ดี

3.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนงานของสถานศึกษาไม่ชัดเจน ไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ครูไม่ปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา สถานศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาเท่าที่ควร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่รับทราบและหน้าที่ของตนเอง สถานศึกษาไม่มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานให้กับชุมชนได้ทราบอย่างทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ แต่ครูไม่ให้ความร่วมมือ แต่จะไปขัดแย้งกันในภายหลัง ครูมีการะงานพิเศษมากจนเกินไปทำให้การปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพ ครูขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

3.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผู้บริหารใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า ไม่มีการเขียนโครงการเพื่อรองรับการใช้จ่ายงบประมาณ ไม่มีการวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาผลิตสื่อการเรียนการสอนเอง ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนประเภทต่างๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่คุ้มค่า ไม่จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับนักเรียน ไม่มีการส่งเสริมอบรมการพัฒนาสื่อนวัตกรรมใหม่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการวางแผนในการใช้ทรัพยากรที่มีภายในโรงเรียนให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สู่นักเรียน ไม่เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ เนื่องจากอยากได้สิ่งใหม่ๆ

3.2 ข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 27 เมื่อวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

3.2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครู การออกกฎ ระเบียบข้อบังคับภายในสถานศึกษาควรมีความเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของครูทุกคนในสถานศึกษา ควรมีการลงโทษให้เป็นแนวทางเดียวกันทุกเรื่อง เช่น การอยู่เวรยาม หรือความประพฤติต่าง ๆ ไม่เลือกปฏิบัติ กฎ ระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษาไม่ควรเป็นการบังคับมากเกินไป คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาควรชี้แจง แนะนำแนวทางการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลในการประเมินความดีความชอบของครู และสร้างความตระหนักให้ครูในสถานศึกษาใช้จ่ายงบประมาณให้ประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด

3.2.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน ควรมีการรณรงค์ให้ครูยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานอยู่เสมอ การพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมายุติประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ปลุกฝังให้ครูมีความรักความสามัคคีต่อกัน ควรเป็นผู้เสียสละ อดทนเห็นแก่ประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจจริง

3.2.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้ครูและนักเรียนทราบอยู่เสมอ ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้ครูและนักเรียนทราบ มุ่งเน้นการทำงานอย่างรวดเร็ว เป็นระบบ โปร่งใสตรวจสอบได้ ควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดด้านงบประมาณ มีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบชัดเจนพร้อมทั้งนำไปปฏิบัติได้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายเงิน ถูกต้องตามระเบียบและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา และเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้

3.2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสร้างความตระหนักให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และมีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา

3.2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งจากสถานศึกษาไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความตระหนักในหน้าที่ ควรมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ควรเน้นให้บุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน มอบหมายงานในครูทุกคนเท่าเทียมกัน

3.2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า สถานศึกษาไม่วางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้คุ้มค่า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงาน จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างดี พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนจัดทำสื่อการเรียนการสอน จัดสรรห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณสถานศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ควรควบคุมดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาหารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้อย่างดีเสมอ และมีการรณรงค์ให้ครูนักเรียนใช้จ่ายหรือดำเนินชีวิตแบบประหยัด เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ของครูเพื่อสามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความมีส่วนร่วม ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบโครงสร้างของสถานศึกษาโดยมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบในรูปแบบการกระจายอำนาจ มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาวางแผนปฏิบัติงาน สรุป และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนงานของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานส่งเสริมการทำงานที่มุ่งเน้นให้ครูผู้สอน ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะร่วมมือกับชุมชน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครูตรงตามความสามารถ และมีความชัดเจนสร้างจิตสำนึกให้ครูมีการอุทิศตนต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย จัดแบ่งงบประมาณเพื่อการพัฒนาการศึกษาแก่ทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสริม เกื้อสังข์ (2551 : 72-75) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1. หลักความรับผิดชอบ 2. หลักนิติธรรม 3. หลักคุณธรรม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี อินทราชาติ (2554: 95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการนำหลักธรรมาภิ

บาลไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา เกตุพงษ์ (2555: 76-78) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า 1) ผลการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา พบว่า

2.1 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการบริหารสถานศึกษามองตนเองว่าเป็นผู้นำขององค์กร การที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จได้จะต้องรู้ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษา โดยจะต้องมีความเข้าใจในหลักการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมากกว่าครูผู้สอนที่เป็นฝ่ายปฏิบัติหรือเน้นหนักในเรื่องการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ เพื่อให้ผู้เรียน เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศว์ คำพาบ (2550 : 69-76) ได้วิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวม และรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และสถานศึกษาขนาดเล็กตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละขนาดย่อมมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานแตกต่างกันด้วย ดังจะกล่าวในประเด็นเรื่อง การได้รับและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละขนาดของสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดใหญ่จะได้รับจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานมากกว่าสถานศึกษาขนาดอื่นๆ และครูในสถานศึกษามีความพร้อมมากกว่า ทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการที่ บริหาร ซึ่งเกิดจากการบูรณาการโดยนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มาปรับใช้กับการบริหารสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย เกิดความโปร่งใสทุกขั้นตอน และสามารถตรวจสอบได้ การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้สถานศึกษาสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตาม และตรวจสอบ โดยมีชุมชน หรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารสถานศึกษา เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการ

บริหารงาน และการทำงานในสถานศึกษา และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่ล้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้นจะเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา เกตุพงษ์ (2555 : 76-78) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เมื่อพิจารณารายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครู การออกกฎ ระเบียบข้อบังคับภายในสถานศึกษาควรมีความเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของครูทุกคนในสถานศึกษา ควรมีการลงโทษให้เป็นแนวทางเดียวกันทุกเรื่อง เช่น การอยู่เวรยาม หรือความประพฤติต่างๆ ไม่เลือกปฏิบัติ กฎระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษาไม่ควรเป็นการบังคับมากเกินไป คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาควรชี้แจง แนะนำแนวทางการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลในการประเมินความดีความชอบของครู และสร้างความตระหนักให้ครูในสถานศึกษาใช้จ่ายงบประมาณให้ประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้ครู นักเรียน ชุมชนตระหนักถึงการใช้จ่าย ระเบียบข้อบังคับในสถานศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบ และสร้างความเข้าใจให้ยอมรับกันทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศวร คำผาบ (2550 : 74) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติในสถานศึกษาไม่ได้เอื้อต่อการควบคุม การปรับปรุง และมีความซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสริม เกื้อสังข์ (2551 : 72-75) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดหลักระเบียบและปฏิบัติตามให้เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านหลักคุณธรรม ต้องยึดมั่นในความถูกต้อง ด้านหลักความโปร่งใส ต้องรายงานข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ด้านหลักการมีส่วนร่วม ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารได้ใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุดแต่ควรเพิ่มการปฏิบัติให้ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

3.2 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสร้างความตระหนักให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในสถานศึกษา และมีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของเสริม เกื้อสังข์ (2551 : 72-75) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลัก

ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านหลักการมีส่วนร่วม ครู ผู้ปกครอง ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน ควรมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู รวมไปถึงผู้บริหารและชุมชน ควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้น กำหนดทิศทางการทำกิจกรรม โดยให้ทุกภาคส่วนต้องมาช่วยคิดช่วยทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Clarke & Vicki Clinell Burge (2001 : 35) ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกานา ผลการวิจัยพบว่า โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริง ได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยเป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดความเท่าเทียมกันภายในสังคม การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังคงมีปัญหายังคงอยู่จากการที่ยังคงมีการถือพรตถือพวกหรือการปกครองแบบอุปถัมภ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า หลักความมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา จัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการแต่งตั้งคณะทำงาน สรุปผลการประเมิน และกำหนดแนวทางการปรับปรุง พัฒนางานของสถานศึกษา ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
2. ด้านที่มีการปฏิบัติในระดับมากคือ หลักความรับผิดชอบ จากข้อค้นพบดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากแล้ว ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและต่อยอดให้มีการพัฒนาต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือเสริมสร้างธรรมาภิบาล เช่น การประกวดและมอบรางวัลโรงเรียนธรรมาภิบาลดีเด่น หรือผู้บริหารที่มีธรรมาภิบาลดีเด่น เป็นต้น
3. ผลจากการสัมภาษณ์การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า สถานศึกษาไม่วางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้คุ้มค่า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงาน จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาโดยกำหนดตัวแปรในการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถอธิบายการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีขึ้น
2. ควรศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. ควรศึกษารูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อให้ทราบรูปแบบว่าจะดำเนินการอย่างไร เป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เกตุพงษ์. การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2555.
- ธีระ รุญเจริญ. “ประสิทธิภาพการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2550.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- พรหมเมศวร คำผาบ. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ คช.ม. เลข : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.
- สุภาวดี อินทรชาติ. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. สารนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2554.
- เสริม เกื้อสังข์. การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2551.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2550.
- Clarke and Vicki Clinell Burge. In Search of Good Governance: Decentralization and Democracy in Ghana. Dissertation : Northern Illinois University, 2001.